

BEEKDAELEN

ONS THUIS, ONS BEEKDAELEN

COALITIEPROGRAMMA

2022 – 2026

VERNIEUWINGSGROEP BEEKDAELEN
Samen naar de kern!

BEEKDAELEN LOKAAL

CDA BEEKDAELEN

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

Programma 1: Inwoners, bestuur en veiligheid 5

Ambities **5**
1.1 Anders besturen 5
1.2 Burgerparticipatie 5
1.3 Dienstverlening en communicatie 6
1.4 Strategische personeelsplanning 6
1.5 Openbare orde en veiligheid 7
Uitvoeringsopdrachten voor het college **8**

Programma 2: Sociale leefomgeving 9

Ambities **9**
2.1 Gezond Beekdaelen 9
2.2 Decentrale taken: participatie – jeugd - Wmo 10
2.3 Vitale kernen: onderwijs – sport – cultuur - verenigingen 11
2.4 Nieuwkomers: inburgering – vluchtelingen - statushouders 12
Uitvoeringsopdrachten voor het college

Programma 3: Fysieke leefomgeving 15

Ambities **15**
3.1 Wonen en herstructurering 15
3.2 Buitengebied en groenbeleid – natuur en landschap 16
3.3 Ruimte en mobiliteit 16
3.4 Energietransitie 17
3.5 Klimaatadaptatie en circulaire economie 17
3.6 Economie en toerisme 18
Uitvoeringsopdrachten voor het college **18**

Programma 4: Bestuurlijke samenwerking en financiën 21

Ambities **18**
4.1 Samenwerking binnen en buiten de grenzen 18
4.2 Financieel gezonde gemeente 19
Uitvoeringsopdrachten voor het college **20**

Doorrekening ambities 2022-2026 24

Bijlage 1 overzicht van te kwantificeren kosten coalitieprogramma 24
Bijlage 2 ontwikkelingen begrotingsresultaat 26

Voorwoord

Voor u ligt het eerste coalitieprogramma van de gemeente Beekdaelen. Na een informatieronde zijn wij, de partijen Vernieuwingsgroep, Beekdaelen Lokaal en CDA, overeengekomen om voor de nieuwe bestuursperiode het dagelijks bestuur van de gemeente Beekdaelen te vormen. Een bestuursperiode die zich kenmerkt door grote maatschappelijke uitdagingen: de wooncrisis, de klimaatcrisis, het verwerken van de coronacrisis, de politieke ontwikkelingen in Oost-Europa en daarbij nog de stijgende grondstofprijzen. In dit programma worden prioriteiten gesteld en staan heldere doelstellingen verwoord.

We spreken over een eerste coalitieprogramma. Voor de start van de nieuwe gemeente Beekdaelen zijn we immers begonnen met een raadsbreed programma. Uit de evaluatie daarvan is gebleken dat zo'n programma te weinig concreet en dus te weinig sturend is. Na de periode van harmonisering is nu de tijd aangebroken om in dit coalitieprogramma te herijken en concrete en haalbare ambities te formuleren, die financieel realiseerbaar en qua personele inzet uitvoerbaar zijn. Per programmalijn geven wij aan welke afspraken met het College van B&W worden gemaakt.

Het vertrouwen in de politiek en het openbaar bestuur kan ook in Beekdaelen beter. We roepen onze collega-raadsleden, collegeleden en ambtenaren op de samenwerking met onze inwoners te versterken. Transparantie, duidelijkheid en betrokkenheid aan de voorkant vormen daarbij onze leidraad.

Dit coalitieprogramma is een 'levend' document: zowel bij het verder uitwerken naar acties als op basis van initiatieven van onze burgers gaan wij in gesprek met inwoners, ondernemers, sociale partners en andere betrokkenen over de verdere invulling en uitvoering van ons beleid. Inwoners zullen al aan het begin bij nieuwe initiatieven betrokken worden. Omdat iedere kern of wijk in de gemeente Beekdaelen een eigen cultuur en identiteit heeft, wordt ook hier gezocht naar maatwerk.

Namens de fracties: Vernieuwingsgroep - Beekdaelen Lokaal - CDA

Programma 1

Inwoners, bestuur en veiligheid

Ambities

Wij staan voor een gemeente waar gemeenschap en gemeente samen optrekken en onderling verbonden zijn. Voor ons gelden de volgende uitgangspunten:

- Beekdaelen bestaat uit 15 kernen met hun eigen identiteit; een goed instrument om maatwerk per kern te realiseren of te actualiseren is het in samenwerking met de burger opstellen van dorpsontwikkelingsplannen.
- Wij gaan uit van korte lijnen tussen inwoners en overheid en een goede samenwerking tussen inwoners, raad, college en werkorganisatie.
- Goede communicatie, samenwerking en feedback leiden tot een optimale dienstverlening, die digitaal is waar mogelijk en persoonlijk waar nodig.
- Gemeente Beekdaelen is een prettige werkgever, waar mensen zich kunnen blijven ontwikkelen, ideeën worden gewaardeerd en in een goed samenspel een bijdrage aan de samenleving wordt geleverd.
- Inzake de openbare orde en veiligheid zetten we in op het vergroten van zowel de objectieve als de subjectieve veiligheid en op bestrijding en voorkómen van ondermijning.

1.1 Anders besturen

Wij willen komen tot een verdere hervorming van de manier waarop Beekdaelen bestuurd wordt. Niet voor niets zetten wij dit vooraan in ons coalitieprogramma. Het is een nieuwe, stevige ambitie en het is de randvoorwaarde voor het nemen en uitvoeren van gemeentelijke besluiten. Om tot de beste plannen te komen, willen we een bestuurscultuur die gebaseerd is op collegiaal bestuur, op samenwerken en samen leren, en zeker ook om dit samen met onze inwoners te doen. We staan ten dienste van onze inwoners, ondernemers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het college is toegankelijk, zichtbaar en geïnformeerd. We communiceren helder en transparant over wat wel en niet kan, zodat iedereen weet wat er verwacht kan worden. We werken met elkaar samen op basis van gelijkwaardigheid en we investeren in elkaar. We nemen elkaar serieus en luisteren goed naar elkaar en denken met de ander mee. We houden vast wat goed gaat en staan open voor vernieuwing; met respect voor elkaars verschillende rollen en verantwoordelijkheden.

Onze bestuurscultuur is aan verdere vernieuwing toe. De noodzaak tot het bespreken van gewenst gedrag in de raad en het zorgen dat afspraken hierover worden nageleefd, herkennen wij. Dit is de verantwoordelijkheid voor ieder gekozen raadslid. Wij vinden het gewenst dat het college en de raad hierover in gesprek gaan.

1.2 Burgerparticipatie

Het is wenselijk om bewoners en belanghebbenden in een vroeg stadium bij beleidsvorming te betrekken en om het draagvlak voor beleid te vergroten en de kennis in de samenleving te benutten. Dat begint met duidelijke communicatie en informatievoorziening over wat er speelt. Hierbij hoort ook het actief benaderen van onze inwoners met een luisterende houding en terugkoppeling over wat er is gebeurd met de ingewonnen informatie bij het formuleren van het definitieve beleid.

De afgelopen jaren hebben wij –naast de harmonisatieslag en het bestrijden van corona- een eerste stap gezet inzake burgerparticipatie (waaronder zelfsturing). In de komende jaren continueren wij de burgerinitiatief- en de duurzaamheidstafel. Daarnaast willen wij de komende jaren de vitaliteit van onze kernen onderzoeken en samen met de burgers bekijken welke langetermijnstrategie gevolgd dient te worden. Wij willen een traject opstarten om dorpsplannen op te stellen, waarin aangegeven wordt waar behoefte aan is (mede data gedreven) en welke prioriteiten gesteld moeten worden.
Als de evaluatie van de pilot dorpscoördinator positief uitvalt, kan gekeken worden naar uitbreiding over andere kernen. Dit in het perspectief van gebiedsgericht werken, waarin samenwerking gezocht wordt met jeugd- en jongerenwerkers, boa's en straatcoaches. Aan de basis van deze gerichtheid op de kernen staat de nog te ontwikkelen 'Strategische visie Beekdaelen, 2023-2032'. Deze moet tot stand komen in een interactief proces tussen raad, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, college en ambtelijke organisatie. In dit proces zoeken we een antwoord op de vraag wat voor lokale samenleving Beekdaelen in de nabije toekomst wil zijn. Hoe ziet Beekdaelen er dan uit en welke strategische koers moet de gemeente samen met haar burgers, bedrijven en maatschappelijke partners volgen om die toekomstvisie te realiseren.

Wij vinden dat de inwoners eerder en beter moeten worden betrokken bij het gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan. Daarbij moet vooraf duidelijk zijn wanneer en waarover inbreng mogelijk is en welke afweging van belangen heeft plaatsgevonden. Op deze manier maken we duidelijk dat we burgerbetrokkenheid belangrijk vinden. Het gaat niet alleen om goede processen; het is een samenspel tussen een uitnodigende houding, echt luisteren en tonen dat Beekdaelen zijn inwoners serieus neemt. De vorm en mate van burgerparticipatie wordt aangepast aan het type beleidsvoorbereiding.

Door de huidige maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de energietransitie en de implementatie van de Omgevingswet, verandert er veel in het dagelijkse leven van inwoners. Dit leidt tot een grotere behoefte bij inwoners om invloed uit te oefenen op de democratische besluitvorming. De gemeente vindt het belangrijk om bewoners te betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van gemeentelijke plannen. Daarnaast staat de gemeente open voor initiatieven uit de samenleving. Om de spelregels vast te leggen maakt de gemeente samen met belanghebbenden een participatieverordening. Ook zijn wij ons bewust van onze eigen verantwoordelijkheid om mee te werken aan de Global Goals.

1.3 Dienstverlening en communicatie

Onze dienstverlening wordt verder ingericht zodanig dat alle inwoners en bezoekers eenvoudig hun weg kunnen vinden, zowel digitaal, telefonisch als via persoonlijk contact. Hiermee bieden we niet alleen keuzevrijheid en onafhankelijkheid; we bieden ook ruimte voor maatwerk. De dienstverlening aan onze inwoners is klantgericht, dichtbij en transparant georganiseerd. Voor overleg gaan we zoveel mogelijk naar de burger toe.

Daar waar op een innovatieve manier diensten aangeboden kunnen worden, wordt dit opgepakt. De huidige drie gemeentehuizen zijn niet duurzaam in gebruik en kennen hoge exploitatiekosten. Huisvesting van het ambtelijk apparaat en het bestuur op één locatie is essentieel. In deze raadsperiode vindt de (ver)bouw van een nieuw duurzaam gemeentehuis in Beekdaelen plaats. Een belangrijke afweging in deze keuze zijn de jaarlijkse exploitatiekosten. Mede op basis van de uitkomsten van de lopende enquête zullen de locaties van burgerservicebalies en infopunten nader bepaald worden.

Beekdaelen wil onmiskenbaar een klantgerichte gemeente zijn die relatief groot is (qua oppervlakte), maar toch vertrouwd en nabij voelt. Burgerbetrokkenheid begint bij een goede communicatie. Dat betekent continu in verbinding staan met inwoners, ondernemers, organisaties en partners. De huidige samenleving vraagt om andere en verschillende manieren van communiceren waarbij we het belang van de lokale media onderkennen. We zetten in op een vernieuwde communicatie met daarin opgenomen de volgende onderdelen:

- De basis moet op orde zijn. Zaken als een dienstbare instelling, goede dienstverlening, leesbare teksten, snel en duidelijk reageren op vragen en verzoeken moeten goed georganiseerd zijn. Er moeten duidelijke indicatoren (serviceniveaus) worden opgesteld waaraan de dienstverlening moet beantwoorden, zoals terugbel- en afhandeltermijnen.
- Wij vinden het belangrijk dat bestuurders en volksvertegenwoordigers zichtbaar en benaderbaar zijn voor de inwoners. Bij langlopende trajecten wordt tussentijds informatie gegeven aan de inwoners, waarbij de informatiebehoefte van de inwoners centraal staat. Op die manier weten de inwoners welke plannen op welk tijdstip in welke wijk ten uitvoer worden gebracht (planningswijzer).
- Bij aanvragen staat de houding 'ja, tenzij' centraal.

1.4 Strategische personeelsplanning

Ons handelen heeft impact op het leven van mensen. Er is behoefte aan een consistent gemeentelijk beleid, dat structurele problemen aanpakt en vertrouwen van bedrijven en burgers behoudt. We zien dat individualisering juist meer eisen stelt aan goede publieke voorzieningen, inlevend ambtelijk vakmanschap en het besef dat geprivatiseerde voorzieningen dat niet vanzelf oppakken. De interne organisatie staat met betrekking tot de inwoners voor basisnormen als rechtvaardig, betrouwbaar en respectvol. Verdere versterking van onze dienstverlening blijft altijd het uitgangspunt.In de loop van 2021 is de doorontwikkeling van de interne organisatie opgepakt om door te kunnen groeien naar een zelfbewuste organisatie, waar maatwerk mogelijk is, medewerkers in staat zijn verantwoordelijkheid te dragen die past bij een wendbare organisatie, waar zoveel mogelijk mandaat bij de medewerkers ligt en zelforganiserende teams functioneren. Wij staan achter deze doorontwikkeling met als belangrijkste onderdelen:

1. Span of support (Ondersteuningsstructuur met meewerkende voorlieden)
2. Kwantiteit medewerkers (Projectteams en afspraken 'willen en kunnen')
3. Kwaliteit medewerkers (Verbeteren instroom, doorstroom, uitstroom)
4. Managementinformatie (Verbetering P&C-cyclus en werkprocessen)
5. Cultuurtraject (Eigenaarschap, Beekdaelen-DNA)

Alle gemeenten en uitvoerende instanties in Nederland staan onder druk inzake de uitvoering van de wettelijke taken en projecten. Naast de wereldwijde crisissen zijn de opgaven en de ambities in de hele regio Zuid-Limburg groot. Dit betekent dat we samen met andere gemeenten moeten optrekken om de organisatiekracht te verbeteren, om regionale projecten uit te kunnen voeren en om een grotere kans te maken op extra fondsenwerving.

1.5 Openbare orde en veiligheid

Veiligheid is een belangrijk aspect in de leefomgeving in onze kernen. Woonoverlast, drugsoverlast, woninginbraken, straatroof en overvallen ondermijnen het subjectieve veiligheidsgevoel van de burgers. Gelukkig vallen de objectieve cijfers voor Beekdaelen enigszins mee. Woninginbraken scoren echter relatief hoog in Beekdaelen. Extra aandacht hiervoor vragen (preventie en opsporing) is nodig. Op de eerste plaats zetten we in op preventie en een multidisciplinaire aanpak in de interventieteams. De vraag naar zichtbare handhaving en toezicht neemt verder toe. Daarnaast wordt een extra beroep op onze boa's gedaan waar calamiteiten en overlast worden geconstateerd of verwacht. Vanwege de grootte van ons buitengebied en de problemen die zich daar kunnen voordoen is er meer inzet nodig in het buitengebied; dit wordt onderzocht en er worden voorstellen gedaan.

Daarnaast vinden wij dat –naast de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners om mee te helpen aan een veilige leefomgeving- de wijkagenten zichtbaar en benaderbaar moeten zijn. We willen in overleg met inwoners, straatcoaches (lopende pilot) en politie komen tot wijkagenda's voor veiligheid. Met de SVBBL-gemeenten (Simpelveld, Voerendaal, Beekdaelen, Brunssum en Landgraaf), politie en het openbaar ministerie werken wij regionaal samen. Ook zetten we specifiek in op de verdere intensivering van de integrale aanpak van de georganiseerde criminaliteit binnen onze politieregio, zoals via de Hennep Aanpak Parkstad, de regio brede toepassing van de Integrale Ondermijnings-Beelden, de gezamenlijke bespreking en aanpak casussen via de ondermijningstafel en de inzet van het Keurmerk Veilig Ondernemen.

Uitvoeringsopdrachten voor het college:

1. Wij verzoeken het college begin 2023 een raadsvoorstel burgerparticipatie voor te leggen. Voor het continueren van de bestaande vormen van burgerparticipatie in Beekdaelen (waaronder de burgerinitiatief- en duurzaamheidstafel) en de opstart van een aantal pilots in de komende periode stellen wij € 100.000 beschikbaar.
2. Wij kiezen voor het verder ontwikkelen van gebiedsgericht werken als integrale werkwijze om de vitaliteit in onze kernen te verbeteren. We verzoeken het college dorpsplannen te ontwikkelen samen met onze inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Wij verzoeken het college uiterlijk begin 2023 een procesvoorstel voor te leggen en als werkbudget stellen wij hiertoe € 100.000 ter beschikking.
3. Wij vinden het belangrijk om bewoners te betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van gemeentelijke plannen. Daarnaast staan wij open voor initiatieven uit de samenleving. Om de spelregels vast te leggen verzoeken wij het college uiterlijk eind 2023 een participatieverordening aan ons voor te leggen.
4. Wij verzoeken het college in 2023 de pilot dorpscoördinatoren te evalueren en de raad een voorstel voor te leggen over de toekomstige inzet en taken van dorpscoördinatoren in meerdere kernen van Beekdaelen. Zij zijn immers de oren en ogen in onze kernen en zijn intermediair tussen inwoners en gemeente. Dit voorstel dient voorzien te zijn van een structurele financiële vertaling in de begroting en eveneens in te gaan op de functie en rol van de dorpscoördinator in relatie tot andere functies (zoals straatcoaches, jeugd- en jongerenwerkers en boa's) binnen de integrale gebiedsgerichte aanpak.
5. Voor een optimale dienstverlening wordt het ambtelijk apparaat en het bestuur gehuisvest op één locatie in één duurzaam gebouw. Wij verwachten in de tweede helft van 2022 een raadsvoorstel waarin drie varianten zijn uitgewerkt en een voorkeursvariant wordt voorgesteld; uitgaande van het verbouwen van het huidige gemeentehuis in Nuth of twee varianten van nieuwbouw centraal gelegen op Beekdaelens grondgebied. Voor de vrijvallende gemeentehuizen zoeken we een nieuwe bestemming; ze kunnen ingezet worden voor wonen in de betreffende dorpskernen.
6. Wij verzoeken het college binnen twee jaar onze communicatie te vernieuwen, waarbij de huidige wijzen van communiceren kritisch bekeken worden en niet meer als vanzelfsprekend zijn te beschouwen. Voor de vernieuwing stellen wij eenmalig een budget van € 50.000 ter beschikking met de opdracht het toekomstige communicatiebeleid binnen het huidige budget te realiseren.
7. Wij gaan samen met burgers aan de slag met het maken van begrijpelijke (raads)voorstellen. In de directe communicatie met de inwoners groeien we toe naar publicaties op een voor de burgers begrijpelijk (B1-) taalniveau. We starten met deze ontwikkeling vanaf september 2022.
8. We staan achter de ingezette ontwikkeling van de personele organisatie Beekdaelen om vanuit ambtelijk vakmanschap integraal en opgavegericht te kunnen werken en verzoeken het college over de voortgang hiervan jaarlijks te rapporteren.
9. De capaciteit op het gebied van (preventieve) veiligheid moet in overeenstemming zijn met de taken van de gemeente en de ambities die we op dit vlak hebben. Wij verzoeken het college in 2022 een onderzoek uit te voeren naar de voor de veiligheid in Beekdaelen benodigde capaciteit (met tevens aandacht voor innovatieve technische hulpmiddelen) inclusief een structurele financiële vertaling in de begroting.
10. Wij verzoeken het college de mogelijkheden te onderzoeken om -eventueel met inzet van studenten- in 2023 en 2024 een pilot te starten naar de mogelijkheden van verdere deregulering (verminderen van regels).
11. Wij verzoeken het college een strategische visie 'Beekdaelen 2023-2032' op te stellen in samenspraak met de samenleving.

Programma 2

Sociale leefomgeving

Ambities

Wij staan voor een gemeente die bevordering en behoud van vitale en gezonde burgers in Beekdaelen nastreeft. Voor ons gelden de volgende uitgangspunten:

- Wij willen een inclusieve samenleving in Beekdaelen. Iedereen hoort erbij en iedereen moet kunnen meedoen. We staan open voor initiatieven vanuit de bevolking.
- Inwoners zorgen primair voor zichzelf, maar kunnen op ons rekenen als ze zich niet meer helemaal zelf of met behulp van hun omgeving kunnen redden.
- We stimuleren onze inwoners om actief mee te doen en bevorderen de (samen) zelfredzaamheid in de samenleving. Onze dienstverlening sluit daarop aan door het hanteren van de 'menselijke maat' en een integrale en laagdrempelige aanpak.
- We hebben de ambitie om in meer kernen een 'hoeskamer' te faciliteren.
- Het bestrijden van armoede en eenzaamheid onder kinderen, jongeren en ouderen zijn speerpunten.
- De lichamelijke en psychische gezondheid en het sociaal welbevinden van kinderen, volwassenen en ouderen worden verder versterkt.

2.1 Gezond Beekdaelen

De coronapandemie heeft wederom benadrukt dat onze gezondheid een groot goed is. Om te bevorderen dat onze inwoners zo weinig mogelijk zorg nodig hebben en zo lang mogelijk in hun eigen omgeving kunnen verblijven, zetten we verder in op preventie onder de noemer 'Positieve Gezondheid Beekdaelen'. Daarnaast verwachten we effecten van onze deelname aan Trendbreuk Zuid-Limburg. Dit wordt gekoppeld aan de uitvoering van de motie 'Herstelplan Beekdaelen COVID-19 pandemie'. Beekdaelen kent veel laagdrempelige voorzieningen waar mensen terecht kunnen voor activiteiten, ontmoeting en advies met als doel dat inwoners op eigen kracht actief blijven en niet terecht komen in levenssituaties die tot zorgvragen leiden. Steeds meer mensen wonen alleen. Voor de zelfstandigheid van ouderen is dat in zijn algemeenheid een positieve ontwikkeling. Echter, het risico van langer alleen zelfstandig wonen is vereenzaming. Wij vinden het belangrijk dat ouderenbonden, geloofsgemeenschappen, buurtgenoten, vrijwilligers en mantelzorgers aandacht voor deze doelgroep houden. Gezien de vergrijzing van de bevolking zal er steeds meer een beroep gedaan moeten worden op mantelzorg. Het ontlasten van mantelzorgers heeft onze aandacht. Tevens is het belangrijk, dat ouderen op de hoogte gebracht worden van de voorzieningen die er voor hen in de buurt zijn. Daar kunnen zij andere mensen ontmoeten (in de hoeskamers), meedoen aan activiteiten en informatie en advies krijgen. We bevorderen gezond leven langs de weg van verstand, verleiding en ondersteuning.

Het vrijwilligerswerk en de eerstelijnsvoorzieningen, zoals het maatschappelijk werk en de cliëntondersteuning, zijn goed ontwikkeld in Beekdaelen. Samen met onze partners kijken wij naar de specifieke situatie (de vraag achter de vraag) van inwoners en leveren zoveel mogelijk maatwerk. Een snelle start van de benodigde zorg is belangrijk om te voorkomen dat mensen dieper in de problemen raken. Als we daar invloed op kunnen uitoefenen in lokaal of regionaal verband doen we dat. We geven onze professionele en vrijwilligersorganisaties ruimte en vertrouwen en maken afspraken om met de ingezette gemeenschapsgelden optimale (zowel kwantitatieve als kwalitatieve) resultaten te halen zonder onnodige bureaucratie. We stimuleren het werken in de geest van de regels in plaats van een rigide toepassing van de regels. We bevorderen dat de partners in het jeugdwerk op meer terreinen komen tot een gezamenlijke aanpak, waardoor meer synergie tussen de voorzieningen ontstaat en meer (andere) jongeren kunnen worden bereikt. Een goede samenwerking met ketenpartners is hierin cruciaal.

2.2 Decentrale taken: participatie – jeugd - Wmo

Met de decentralisatie van de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wmo is het sociaal domein in één klap het grootste domein binnen het gemeentelijk takenpakket geworden. De komende jaren willen we de transformatie in het sociaal domein verder vormgeven. We zetten in op meer samenhang, stellen de vraag van de inwoner (nog meer) centraal en investeren aan de voorkant. Het adviesorgaan sociaal domein Beekdaelen heeft een actieve rol om gevraagde en ongevraagde adviezen te geven bij het beleid met betrekking tot de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wmo. Om dit te kunnen realiseren werkt het onafhankelijk adviesorgaan samen met de beleidsmakers van gemeente Beekdaelen en kan het adviesorgaan participeren aan de beeldvormende bijeenkomsten in de commissie sociaal. In samenwerking met het adviesorgaan zou een onderzoek opgestart kunnen worden naar de toegankelijkheid van openbare gebouwen voor mindervaliden.

Ons participatiebeleid is gericht op al dan niet met begeleiding of ondersteuning weer gaan werken voor degenen die dat kunnen. Voor degenen die niet meer kunnen werken is meedoen in de samenleving van belang, bijvoorbeeld als vrijwilliger. Gelukkig zijn er veel bedrijven en organisaties in onze kernen die burgers met een afstand tot de arbeidsmarkt helpen aan een (betaalde) baan. Deze partners willen we graag in het zonnetje zetten en de kans geven hun verhaal te vertellen, zodat andere bedrijven dit gaan navolgen.

De gemeente gaat door met het warmhartig armoedebeleid gebaseerd op de menselijke maat. We willen ervoor zorgen dat iedereen mee kan doen, ook nu het aantal mensen dat –vanwege onder meer de energiecrisis- onder de armoedegrens leeft, toeneemt. Er is extra aandacht voor kinderen in armoede en het vroegtijdig signaleren van achterstanden. We streven naar een zo integraal mogelijke aanpak op cliëntniveau van werk en inkomen en andere problematiek zoals gezondheidsklachten en schuldenproblematiek.

We blijven inzetten op een positief jeugdbeleid met als doel kinderen en jongeren veilig, gezond en gelukkig te laten opgroeien. De jeugd en de jongeren uit alle maatschappelijke lagen van de bevolking hebben recht op een zodanige ontwikkeling dat zij optimaal gebruik kunnen maken van hun capaciteiten. Instrumenten hiervoor zijn: voor- en vroegschoolse opvang, basisonderwijs, buitenschoolse opvang, jeugdverenigingen en jeugd- en jongerenwerk. We voeren een actief preventief jeugdbeleid gericht op gezondheidsbevordering, opvoedondersteuning en het voorkomen van achterstanden. Daarnaast hebben we overleg met huisartsen over de toegang tot jeugdzorg en werken wij aan een vloeiende overgang van jongeren (tot en met 18 jaar) naar jongvolwassenen (ouder dan 18 jaar) om te voorkomen dat deze groep tussen wal en schip raakt. De gemeenten worden nog altijd geconfronteerd met een stijging van de kosten ten aanzien van jeugdzorg. Door de 16 Zuid-Limburgse gemeenten is een regionaal transformatieplan jeugd 2023 opgesteld, waarin beschreven wordt hoe invulling wordt gegeven aan de gestelde doelen gericht op een besparing van de kosten en een versterkte samenwerking met betrekking tot de toegang, een verbeterd in- en uitstroomproces en een intensief contractmanagement.

Elke inwoner in de gemeente Beekdaelen telt mee en moet kunnen rekenen op enigerlei vorm van (Wmo)ondersteuning van de gemeente als daar noodzaak toe is. We zien dat de toename van het aantal ouderen in onze gemeente leidt tot een relatief hogere hulpvraag. De transformatie van de zorg is een van de belangrijkste punten op onze agenda voor de komende jaren. We zetten meer in op preventie, vroege interventie, informele netwerken, verandering van het zorglandschap (zorgaanbieders) en nieuwe arrangementen in zorg en verblijf. We zien hierbij een nauwe samenhang met dorps- en wijkvernieuwing. Voor initiatieven vanuit wijken en dorpen gaan we uit van maatwerk per kern. Het adagium daar is van onderop en met vrijwilligers. Per 2023 lopen de contracten voor begeleiding (inclusief dagbesteding) en hulp bij het huishouden af. De komende periode wordt gewerkt aan een nieuwe aanbesteding met als doel het verwezenlijken van innovatie en een sluitend aanbod van passende dienstverlening binnen onze gemeente. Daarnaast wordt op basis van de Uitvoeringsagenda Opvang en Beschermd Wonen 2021-2022 Parkstad gewerkt aan de realisatie van woonruimte voor de doelgroep ‘beschermd wonen’ in Beekdaelen.

2.3 Vitale kernen: onderwijs – cultuur - sport - verenigingen

Op basis van het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs in Beekdaelen wordt de komende periode gewerkt aan de ontwikkeling en realisatie van een geheel nieuw kindcentrum in Amstenrade en zullen er verdere processtappen gezet worden om conform afspraak te komen tot een nieuwe onderwijsvoorziening in het Middengebied van de kernen Jabeek/Bingelrade/Merkelbeek/Doenrade. Hiermee bieden wij een leeromgeving aan die past bij de toekomst voor onze kinderen. In het kader van de samenwerking in het Middengebied voeren we binnen de programmalijn Vitale Samenleving het project Gezonde Groene School uit. Hiermee brengen we een beweging op gang waarin gezond leven (uit de groene omgeving) en meer beweging (in de groene omgeving) de standaard worden voor kinderen, ouders en maatschappelijke partners.

In deze coalitieperiode maakt de gemeente afspraken met de scholen en kindpartners over een verdere gezamenlijke inzet van de Nationaal Programma Onderwijsmiddelen (NPO). Daarbij wordt ingezet op projecten en/of programma’s (o.a. Hard voor Taal, peuter screening en preventieve dyslexiezorg) die de doorlopende leerlijn van 0-12 jaar ondersteunen en die ondanks incidentele inzet toch duurzaam effect sorteren, met als doel om lees- en spellingproblemen bij jonge kinderen en het risico op laaggeletterdheid en (ernstige) dyslexie te voorkomen.

Beekdaelen voert een actief onderwijsachterstandenbeleid. Alle kinderen verdienen een goede start van hun schoolcarrière. Deze vormt immers een belangrijke basis voor een gezond en gelukkig leven. Samen met kindexperts als de jeugdgezondheidszorg, voorschoolse voorzieningen en basisscholen geeft de gemeente invulling aan een kader voor het tegengaan van onderwijsachterstanden. Belangrijk daarin zijn het betrekken en ondersteunen van ouders, het in stand houden van een goed netwerk van voorschoolse voorzieningen in Beekdaelen, het vroeg bereiken van zoveel mogelijk kinderen met (een risico op) onderwijsachterstand en het realiseren van een samenhangend aanbod.

Cultuur draagt bij aan het woon- en leefklimaat van onze kernen en is daarmee onmisbaar in de samenleving. Iedereen verdient de kans om op zijn of haar eigen manier met cultuur bezig te zijn. Cultuur maken geeft plezier, brengt mensen samen en maakt de verhalen van ons allemaal zichtbaar. In de komende jaren wordt ingezet op de uitvoering van het programma Kunst en Cultuur. We willen dat de culturele partners concreet gaan werken aan één lokale uit-agenda voor alle activiteiten in de gemeente. Die agenda moet ook op verschillende manieren toegankelijk worden, zodat al onze inwoners gemakkelijk kunnen vinden wat er in de kernen te doen is. De lokale agenda kan een opmaat zijn naar bredere samenwerking op het gebied van communicatie en promotie. We stimuleren dat er culturele en andere evenementen in onze dorpen kunnen plaatsvinden. We nodigen uit om naast lokaal gebonden evenementen ook evenementen op te zetten die interessant zijn voor de hele gemeente en kunnen bijdragen aan de binding tussen de dorpen.

Cultureel erfgoed moet breed toegankelijk zijn en verdient het om in stand te worden gehouden. Onderhoud en restauratie van monumenten vragen om aandacht. Speciale inzet vergt de instandhouding van lokale historisch waardevolle gebouwen en landschappen. Monumenten laten het ontstaan en de ontwikkeling van de dorpen zien en dragen bij aan de kwaliteit van de beleving; immaterieel erfgoed zoals sinterklaasintocht, carnaval en schutterijen zijn historisch verankerd en zorgen voor verbinding in de gemeenschap. Wij stimuleren de samenwerking tussen organisaties, zodat er meer samenhang en gemeenschappelijke prioritering voor erfgoed kan ontstaan.

Sport en bewegen zijn belangrijk. Het zijn manieren om andere mensen te ontmoeten en ze dragen bij aan de gemeenschapsvorming in relatie tot leefbaarheid, sociale cohesie en gezondheid. We hebben in onze gemeente een uitgebreid sportaanbod en dat willen we graag zo houden voor zover dit verantwoord is. We bevorderen samenwerking tussen sportverenigingen en ondersteunen -waar mogelijk- burgerinitiatieven zoals Park de Oirsprong. Naast via sportaccommodaties en sportverenigingen moet er ook ruimte zijn om in niet-georganiseerd verband sportief bezig te zijn. We zorgen voor voldoende speelgelegenheden, voor beweegroutes (Beekdaelen route) en voor plekken met beweegelementen voor volwassenen en jongeren.

Verenigingen bieden mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding en zijn een sociaal bindmiddel. We ondersteunen het verenigingsleven in onze gemeente met subsidies en verzekeringen. Inmiddels heeft harmonisering van het subsidiebeleid plaatsgevonden en willen wij zo spoedig mogelijk het subsidiebeleid –samen met de verenigingen en betrokken organisaties en burgers- doorontwikkelen. Dit gebeurt in samenhang met het accommodatiebeleid. In het accommodatiebeleid voor cultuur, sport en verenigingen vinden we doelmatig (multifunctioneel) gebruik van de accommodaties belangrijk. Ons streven is dat de accommodaties er zijn voor iedereen. In het nieuw op te stellen accommodatiebeleid staan de uitgangspunten die we als subsidiegever en –in sommige gevallen- als eigenaar van gebouwen gaan hanteren. Accommodaties moeten onze inwoners uitnodigen om elkaar te ontmoeten en tot (meer) deelname aan cultuur, sport en het verenigingsleven. We stimuleren instellingen en verenigingen om hun ruimtes ook beschikbaar te stellen voor andere gebruikers. Dit geldt ook voor samenwerking door het delen van faciliteiten, en vooral voor samenwerking op inhoud, zodat er een nieuw aanbod ontstaat dat synergie oplevert tussen verschillende soorten gebruikers.

2.4 Nieuwkomers: inburgering – vluchtelingen - statushouders

Op 1 januari 2022 is de Wet Inburgering in werking getreden. Deze wet maakt het onder meer mogelijk om sneller het inburgeringstraject te doorlopen. Samen met de regio zijn samenwerkingsverbanden opgesteld en hebben wij met onze partners afspraken gemaakt over de uitvoering van deze wet. Naast uitvoering van de nieuwe inburgeringswet zien wij ons geplaatst voor een majeure opgave op het gebied van opvang van vluchtelingen. Sinds eind 2021 vangen we tijdelijk een groep van maximaal 450 vluchtelingen op -als noodopvang- op het USAG-terrein in Schinnen voor een periode van hooguit 1 jaar. Gelet hierop hebben wij voor het jaar 2022 geen taakstelling 'statushouders'.

Vanaf 2022 vangen wij eveneens vluchtelingen uit Oekraïne op. Wij geven de voorkeur aan kleinschalige locaties –zoals leegstaande schoolgebouwen of ander gemeentelijk vastgoed- verspreid over de kernen. We zijn van mening dat integratie in de samenleving optimaal plaatsvindt als mensen de taal spreken. Taalvaardigheid zorgt voor snellere deelname aan werk of andere vormen van participatie in de samenleving. We zetten het actieve beleid met betrekking tot het Taalhuis in combinatie met de bibliotheken, sociale partners en de participatiewinkel door. De nieuwkomers krijgen, net als alle andere inwoners van onze gemeente, optimale kansen om zelfstandigheid te ontwikkelen.

Uitvoeringsopdrachten voor het college:

1. Om de gezondheid van onze inwoners en in het bijzonder van onze jeugd te versterken verzoeken wij het college de motie 'Herstelplan Beekdaelen Covid-19 pandemie' onder de noemer 'Positieve Gezondheid Beekdaelen' uit te werken en in 2023 een voorstel (inclusief financieringsvoorstel, waarbij het uitgangspunt herallocatie van middelen is) voor te leggen dat in de jaren 2024-2025-2026 ten uitvoer kan worden gebracht.
2. Om een optimale verbinding te maken tussen behoefte en aanbod in het sociaal domein vragen wij het college in te zetten op data-gedreven werken. Het college monitort tevens klachten en klanttevredenheid in deze raadsperiode. Jaarlijks verwachten wij vanuit het college een update over data-gedreven werken en klanttevredenheid in het sociale domein.
3. Wij geven het college de opdracht het armoedebeleid in 2022 te herijken vanuit de bestaande financiële kaders en met onze samenwerkingspartners binnen Kompas (Voerendaal en Simpelveld), waarbij rekening moet worden gehouden dat er op grond van de huidige maatschappelijke ontwikkelingen (nasleep coronacrisis, energiecrisis, geopolitieke ontwikkelingen) extra maatregelen genomen moeten worden. Als kader geven wij het college verder mee om het kwijtscheldingsbeleid te handhaven en gebruik te maken van de nieuwe mogelijkheden om bewindvoering en bewindvoeringskosten te beïnvloeden.
4. We verzoeken het college via haar sociale partners (ISD Kompas en de coöperatieve aanpak) bedrijven in onze gemeente te stimuleren om mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt in te zetten en te zoeken naar innovatie om zoveel mogelijk mensen die geen werk hebben naar, zo mogelijk betaald, werk te begeleiden. Wij willen jaarlijks geïnformeerd worden over de wijze waarop onze sociale partners aan deze methodiek uitvoering geven.
5. Wij verzoeken het college versterkt in te zetten op een preventief jeugd- en jongerenbeleid met extra aandacht voor de overgang van jongeren naar jongvolwassenen; ook het regionaal transformatieplan jeugdzorg wordt nauw gemonitord. Het college gaat actief op zoek naar efficiëntie c.q. bezuinigingen op het proces; Beekdaelen bezuinigt niet op de inhoudelijke zorg voor de doelgroep. Jaarlijks informeert het college de raad over de uitvoering van het transformatieplan jeugdzorg, waarbij specifiek voor Beekdaelen de stand van zaken rondom het preventief jeugd- en jongerenbeleid wordt uitgelicht.
6. Wij vragen het college om naar innovatieve mogelijkheden en oplossingen te zoeken bij de nieuwe Wmo-aanbesteding vanaf 2024, waaronder het onderzoeken of een eigen bijdrage naar draagkracht voor huishoudelijke hulp mogelijk is. Beekdaelen waarborgt bij de aanbesteding een goede verhouding tussen prijs en kwaliteit. Het college koppelt de resultaten van de nieuwe aanbesteding terug aan de raad.
7. Wij vragen het college om met het oog op de leefbaarheid in de kleine kernen het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs uit te voeren. Jaarlijks informeert het college de raad over de stand van zaken rondom de uitvoering.
8. Wij verzoeken het college om afspraken met de scholen en kindpartners te maken over een verdere gezamenlijke inzet van de middelen van het Nationaal Programma Onderwijs, waarbij wordt ingezet op projecten zoals Hard voor Taal, peuterscreening en preventieve dyslexiezorg. Terugkoppeling van deze inzet en uitvoering van de Lokale Educatieve Agenda vindt jaarlijks in de raad plaats.
9. Wij verzoeken het college invulling te geven aan een kader voor het tegengaan van onderwijsachterstanden samen met kind-experts als de jeugdgezondheidszorg, aanbieders van voorschoolse voorzieningen en basisscholen. Dit kader wordt eind 2023 door het college aan de raad voorgelegd.
10. Het college voert het programma Cultuur & Kunst -met de extra rijksmiddelen- uit met aandacht voor innovatie, bredere samenwerking tussen organisaties ook op het terrein van communicatie en promotie. Wij dagen het college uit om Beekdaelen hiermee cultureel op de kaart te zetten.
11. Wij verzoeken het college een strategisch accommodatiebeleid op te stellen met als uitgangspunten: verenigingen werken samen op de inhoud en het delen van faciliteiten; verenigingen worden aangesproken op duurzame exploitatie, ondernemerschap en toekomstbestendigheid. Het accommodatiebeleid dient uitgevoerd te worden binnen de huidige financiële kaders. Wij verwachten in de eerste helft van 2023 hieromtrent een raadsvoorstel.
12. Tevens zetten wij als raad in op de continue doorontwikkeling van het subsidiebeleid aan verenigingen en verzoeken het college om deze doorontwikkeling –bij voorkeur binnen de huidige financiële kaders- en in afstemming met de betrokken partners zo spoedig mogelijk op te pakken en de raad hierbij te betrekken.
13. De gesloten overeenkomst met het COA over de opvang op het USAG-terrein is maximaal voor de duur van 1 jaar.
14. Wij vragen het college de mogelijkheden en behoefte voor uitbreiding van de wensbus nader te onderzoeken. Indien noodzakelijk, verwachten wij medio 2023 een raadsvoorstel hieromtrent.
15. Wij verzoeken het college om het eenzaamheidsbeleid verder vorm te geven in samenwerking met de burgers zowel jong als oud. De raad wordt jaarlijks geïnformeerd over de voortgang hierin.
16. We verzoeken het college een plan van aanpak op te stellen voor het faciliteren van 'hoeskamers' in meer kernen.

Programma 3

Fysieke leefomgeving

Ambities

Wij staan voor een gemeente die streeft naar een veerkrachtig groen- en cultuurrijk landschap, dat ruimte biedt om te werken, genieten en ondernemen, kortom om te leven. Voor ons gelden de volgende uitgangspunten:

- We zetten ons in voor een woningaanbod dat aansluit bij de behoeften van alle inwoners rekening houdend met de transformatieopgave en met de regionale en provinciale afspraken.
- We versterken het groene karakter van de gemeente.
- We behouden en versterken de landschappelijke kwaliteit, die als belangrijke kernwaarde van de gemeente Beekdaelen gezien moet worden.
- Een duurzame transitie van de landbouw is een grote maatschappelijke opgave voor Beekdaelen en essentieel om de unieke waarden van het landelijk gebied te behouden, te beheren en te ontwikkelen.
- Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, regionale en landelijke partners werken we in Beekdaelen aan de internationale en nationale duurzaamheidsdoelstellingen (Global Goals). We geven daarbij zelf het goede voorbeeld en vervullen een innovatieve en vooruitstrevende rol in de regio op het gebied van energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie.
- We realiseren een gemeente met een duurzaam veilige inrichting van de infrastructuur, zowel voor auto, (elektrische) fiets en voetganger, waarbij leefbaarheid boven bereikbaarheid gaat.

3.1 Wonen en herstructurering

Beekdaelen is niet zomaar een plek, het is ons thuis. Een thuis is meer dan een dak boven ons hoofd. Het is een plek waar je jezelf kunt zijn en die moet passen bij de levensfase waarin jij je bevindt. Om dat waar te kunnen maken is het belangrijk dat ook in de toekomst in onze gemeente een breed en divers aanbod van woningen bestaat, dat aansluit op de wensen en behoeften van mensen die hier (willen) wonen. Wij hebben de afgelopen periode flink geïnvesteerd en blijven dit doen. De bestaande en nieuwe uitdagingen in de regionale woningmarkt (op het gebied van herstructurering, nieuwbouw, leefbaarheid, duurzaamheid) vragen om een versterking van het organiserend vermogen (van woningcorporaties, marktpartijen en gemeenten) om projecten tot uitvoering te brengen. Ten aanzien van de huidige plannen -zoals de Nuinhofwijk, Altaarstraat en Schimmert III en IV- wordt gestuurd op realisatie. Op basis van een opgestart behoefteonderzoek willen wij nog meer tempo maken met het bouwen van woningen, die aansluiten bij de vraag van jongeren, gezinnen en ouderen. Om aan de behoefte op korte termijn tegemoet te komen, willen we tijdelijke woningen realiseren.

Er wordt een nieuwe Regionale Woonvisie voorbereid gericht op thema's als leefbaarheid, bouwopgave, betaalbaarheid, wonen met zorg, duurzaamheid en urgente doelgroepen. De afgelopen jaren zijn grote herstructureringsprojecten gestart via de Regio Deal en het Volkshuisvestingsfonds. Voor onze gemeente ontwikkelen wij een woon(zorg)visie in Beekdaelen. Daarin komen ook alternatieve vormen van wonen aan de orde, zoals omvormen van retail naar wonen, splitsen van woningen, tiny houses, tijdelijke woningen, flexhomes en collectieve vormen van wonen. Ook de instrumenten zelfbewoningsplicht en voorrang voor eigen inwoners worden hierin uitgewerkt.

We maken in overleg met de woningcorporaties afspraken met als doel sociale en goedkope huurwoningen terecht te laten komen bij de inwoners voor wie die woningen bedoeld zijn. We geven de corporaties daarnaast meer ruimte om locaties te (her)ontwikkelen. De verruiming van de mogelijkheden voor de corporaties moet aansluiten bij de gemeentelijke ambities. We maken met de corporaties die deze ambities ondersteunen dan ook vooraf prestatieafspraken over de uitgangspunten, het te realiseren programma en de criteria voor toewijzing.

3.2 Buitengebied en groenbeleid – natuur en landschap

De gemeente Beekdaelen maakt deel uit van het groene hart van Zuid-Limburg en het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Het is een gebied met een uniek karakter met cultuurhistorisch erfgoed. Het biedt een vaste bron van dagelijkse recreatie, met een netwerk van vele fiets- en wandelpaden en ruiterroutes. Het op een duurzame wijze behouden en met elkaar verbinden van historisch waardevolle cultuurobjecten, landschappen en vergezichten vormt dé uitdaging voor de verdere vormgeving en inrichting van het buitengebied.

Het nog vast te stellen landschapskader is een richtinggevend document met als doel om als inspiratiebron en bouwsteen te fungeren voor de door de raad vast te stellen Omgevingsvisie voor Beekdaelen. Nu reeds werken wij zo veel mogelijk in de geest van de Omgevingswet. Dit betekent dat we ruimte geven aan inwoners en bedrijven die initiatieven willen nemen, waarbij wij het ook van belang vinden dat burgers met elkaar het gesprek hierover aangaan.

Tevens zal de transformatie van de landbouw de komende jaren een rol spelen. Hierbij ligt de nadruk voor de gemeente in het vastleggen van een gebalanceerde ruimtelijke ordening. Hierin moet het evenwicht worden gevonden tussen enerzijds het behoud van het open en groene karakter van ons buitengebied, terwijl aan de andere kant ook een duurzame en gezonde bedrijfsvoering voor agrariërs mogelijk is. Eventuele leegstand van agrarisch vastgoed dient te worden voorkomen om zo ongewenste ontwikkelingen voor te blijven. Wij willen ruimte geven aan initiatieven op het gebied van biologische, duurzame en kringlooplandbouw, versterken van natuur/landschappelijke waarden en bijdragen aan het oplossen van de water- en energieopgaven. Daar waar wij als gemeente invloed kunnen uitoefenen geven wij actief stimulerende impulsen. Indien dergelijke initiatieven ten koste gaan van de landschappelijke- en ecologische waarden, dan kan hier alleen medewerking aan worden verleend als de bijdragen voldoende impact hebben en deze waarden elders binnen de gemeente worden gecompenseerd.

Ontwikkeling en onderhoud van natuur vergt veel van alle partners. Wij streven ernaar om in goed overleg met de agrarische sector, natuurorganisaties en andere overheden deze opgave aan te pakken. Het terugbrengen van oorspronkelijke elementen als laanbeplanting, hagen, graften en hoogstamboomgaarden verhoogt de authenticiteit van het landschap. Bijkomende voordelen zijn het in stand houden van de insectenpopulatie en bestrijding van wateroverlast en erosie. De landbouw moet zich vernieuwen richting diervriendelijkheid, een circulaire landbouw en biologische landbouw met meer aandacht voor het vergroten van de biodiversiteit. Om de agrarische ondernemers blijvend te betrekken bij het beheer van hun terreinen zijn samenwerkingsverbanden nodig tussen natuurbeheerders (o.a. Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten) en de agrarische sector. Waar mogelijk bevorderen wij deze samenwerking.

Ons hart voor het groene karakter van Beekdaelen zien we ook terug in de inrichting én het behoud van het groene karakter van onze kernen. Door uitvoerende partijen te stimuleren in directe dialoog met inwoners het groenbeheer in de kern of buurt vorm te geven, zetten we verdere stappen, zodat iedereen kan deelnemen en deelhebben aan zijn omgeving. Hiermee krijgt de aanpak voor groenonderhoud onder de naam ‘Beekdaelen bloeit!’ verder inhoud de komende jaren.

3.3 Ruimte en mobiliteit

Het areaal aan openbare wegen, fiets- en voetpaden is voor onze gemeente met een oppervlakte van 7,8 ha relatief groot. Dat vraagt om een grote inzet van onze buitendienst. Inmiddels is het IBOR in Beekdaelen vastgesteld en vindt uitvoering hiervan plaats waardoor de kwaliteit van de buitenruimte integraal wordt benaderd. Hiermee voldoen wij aan de kwaliteitseisen voor de openbare ruimte, rekening houdend met de gebruiksmogelijkheden, beeldkwaliteit, veiligheid en verzorgingsgraad en daarmee de leefbaarheid van de wijken en dorpen. Daarbij willen wij zoveel mogelijk deelnemen aan initiatieven vanuit de wijken en dorpen (eigen kracht) en deze zoveel mogelijk ondersteunen.

We vinden het belangrijk om daar waar mogelijk te stimuleren dat onze inwoners voor korte afstanden, zoals verkeersbewegingen binnen de bebouwde kom, de auto laten staan. We hanteren als uitgangspunt dat de doorstroming voor het verkeer goed moet zijn op de hoofdroutes. In de overige straten willen we door snelheidsbeperking tot maximaal 30 km/u en door een passende inrichting de inwoners uitnodigen om vooral te gaan wandelen en fietsen. Dit maakt deel uit van het op te stellen uitvoeringsplan. Samen zorgen we ervoor dat onze straten, buurten en buitengebied veilig zijn en blijven. Dit doen we door met elkaar in gesprek te blijven over verkeersveiligheid en voortdurend op zoek te gaan naar duurzame oplossingen die bijdragen aan een leefbare en veilige woonomgeving.

In dat kader blijven wij ook aandacht eisen bij andere overheden voor de schadelijke gevolgen van vliegverkeer boven kernen in onze gemeente. We continueren onze verzoeken richting landelijke overheid om naar de toekomst toe rekening te houden en te bevorderen dat nieuwe ontwikkelingen niet tot voortzetting en zeker niet tot verdere aantasting van ons leefklimaat zullen leiden. Daarom is het vergroten van de operationaliteit van de AWACS-basis te Geilenkirchen ongewenst. Met betrekking tot compensatie van de AWACS-overlast blijven wij bij het ministerie aandringen op het -op welke wijze dan ook- versterken van de leefbaarheid in onze kernen.
Gelet op de huidige luchtkwaliteit en de daarmee gepaard gaande gezondheidsklachten en door een toename van het aantal longpatiënten oriënteren we ons op het Schone Lucht Akkoord. Verder geven wij goede voorlichting over de gezondheidsrisico’s van houtstook, gecombineerd met een oproep om beperkt en verantwoord te stoken.

3.4 Energietransitie

Er ligt een grote opgave op het gebied van de energietransitie. We hebben de ambitie om als Beekdaelen in 2040 per saldo energieneutraal te zijn, waarbij in 2030 een vermindering van 55% CO2 uitstoot ten opzichte van het ijkjaar 1990 de doelstelling is. Dit betekent dat wij als gemeenschap en gemeente een extra inspanning moeten doen om deze ambities te halen. Dit kan echter niet los worden gezien van de economische ontwikkelingen, die het gevolg zijn van corona en de veranderende internationale veiligheidssituatie. Dit trekt een wissel op de investeringsmogelijkheden van inwoners én verenigingen. Alleen samen kunnen we de noodzakelijke energie ontwikkelen om de ambities waar te maken. Naast de regionale samenwerking op dit vlak investeren we ook in het betrekken van de gemeenschap bij de verduurzaming van Beekdaelen vanuit het principe ”Wat we lokaal kunnen, doen we ook lokaal”. Hiermee vergroten we de regie en autonomie van Beekdaelen. Naast voor het opwekken van duurzame energie zijn de gemeenten sinds kort ook verantwoordelijk voor de warmtetransitie. De warmtetransitie is een complexe opgave die veel van ons vergt. Inmiddels hebben wij de visie warmtetransitie vastgesteld om zo de komende decennia gebieden van het aardgas af te halen en de CO2-uitstoot te verminderen.

We streven naar een zodanige informatievoorziening dat inwoners snel kunnen zien wat de mogelijkheden en maatregelen zijn voor hun wijk, voor hun straat en uiteindelijk voor hun huis. We laten zien hoe energie bespaard kan worden, bv. door goede isolatie. In onze aanpak geven we voorrang aan activiteiten die we samen met inwoners en bedrijven kunnen uitvoeren -we noemen als voorbeeld de ontwikkelingen van een zonnepanelenveld inzake het project Groeve Bruls- en aan projecten waarbij het gemeentelijke beleid een hefboom kan zijn voor particuliere initiatieven. We kiezen vooralsnog niet voor het plaatsen van windmolens. Wat energieopwekking betreft volgen we de provinciale zonneladder. We zetten in op stimuleringsmaatregelen om verbruik van energie te verminderen om mede daardoor grote velden zonnepanelen -zoveel mogelijk- te voorkomen. We pakken activiteiten rondom bewustwording aan. Ook met organisaties die kunnen bijdragen aan een duurzaamheidsaanpak van grotere aantallen woningen (bijvoorbeeld woningcorporaties, energiecoöperaties en Vve’s) werken we graag samen. Rondom ons beleid op het gebied van energie, klimaat, groen en duurzaamheid stellen wij een platform in, waarin we het overleg met de samenwerkingsorganisaties bundelen.

3.5 Klimaatadaptatie en circulaire economie

De klimaatverandering stelt nieuwe eisen aan het beheer van de openbare ruimte. Zo krijgen we vaker te maken met zeer intensieve regenbuien en langdurig droge periodes. Dit heeft invloed op het ontwerp en beheer van het regenwaterstelsel, de inrichting van wegen, waterlopen, gebouwen en groenvoorziening. In specifieke gevallen vraagt het ook om extra investeringen bij het oplossen van knelpunten die ontstaan door de effecten van de klimaatverandering. De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) bepaalt voor een belangrijk deel de agenda voor de komende jaren. Zuid-Limburg is aangewezen tot ‘NOVI-gebied’, waarbij ook de waterproblematiek in de schijnwerper staat. De aanpak ‘’Water in balans’ zetten we voort. In Beekdaelen wordt specifiek gewerkt aan actualisatie van zowel het GRP als de meer jaren aanpak ‘Blauwe Ader’. Daarnaast zetten we in op het afkoppelen van regenwater, het bufferen van water op eigen terrein (gemeente, particulier en bedrijven) en het verminderen en verwijderen van verhard oppervlak.

Het programma ‘Nederland circulair in 2050’ is van belang. In deze circulaire economie verdwijnt het afval zoals we dat nu kennen. Afval is dé nieuwe grondstof. Vrijwel alles wat we straks gebruiken, wordt steeds opnieuw gebruikt. In een circulaire economie stappen we dus af van de lijn ‘produceren, consumeren en daarna weggooien’. Zo sparen we behalve onze grondstoffen ook het milieu, verminderen we onze CO2-uitstoot en stimuleren we innovatie, nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid. De economie is niet langer allesbepalend. Zij staat in dienst van de samenleving en dient een duurzame omgeving niet in de weg te staan. Er is meer van waarde dan alleen materiële zaken. Onze gemeenschappen, de sociale verbanden en onze prachtige natuur dienen gekoesterd te worden.

3.6 Economie en toerisme

Wij helpen de ondernemers het beste door hen ruimte voor ondernemen te bieden (vanuit een positieve grondhouding) en duidelijke kaders te stellen. We willen actieve contacten onderhouden met onze ondernemers. Dat vergt een proactieve en uitnodigende aanpak van onze bedrijfscontactfunctionarissen. We willen toe naar een beleid waarin de nadruk ligt op lokaal en duurzaam aanbesteden en inkopen. Vanuit het regionale beleid en de programmering voor de thema’s winkels, bedrijventerreinen en vrijetijdseconomie wordt de stap gezet naar de uitvoering. Het investeren in de winkelstructuur en het faciliteren van (nieuw) ondernemerschap blijft, ook na de Regio Deal en onder invloed van covid-19, van groot belang voor de leefbaarheid en het voorzieningenniveau. De dynamiek op de bedrijventerreinen in Parkstad is groot. Er is besluitvorming nodig over hoe, in welke mate en op welke termijn deze kansen te verzilveren, in verbinding met het thema arbeidsmarkt. Voor Beekdaelen zijn het beheer en de ontwikkeling van onze bedrijventerreinen, detailhandel en vitale kernen van belang. Projectmatige herstructurering/omvorming van (voormalige) winkelstraten zoals de Beekstraat in Schinveld en bedrijfslocaties zijn hierbij noodzakelijk. Gelet hierop stellen wij in de komende periode een eigen lokale economische visie op, waarin we keuzes maken over welk soort bedrijvigheid in welk gebied gewenst is. Inzake de toekomstige ontwikkeling van het USAG-terrein zal de gemeente zelf geen toekomstplannen ontwikkelen en afwachten wat de plannen van de eigenaar zijn.

Wij streven naar een profiel van kwaliteit en kleinschaligheid voor recreatie in onze groene ruimte. In het kader van toerisme is de ambitie om Zuid-Limburg tot een Green Destination te ontwikkelen, waarbij de uitdaging voor de gemeenten van het Middengebied er vooral in bestaat het aanbod te transformeren naar kwalitatief passende verblijfsaccommodaties met een verdienmodel, aandacht voor het beheersbaar maken van de recreatieve druk in kwetsbare gebieden en het duurzaam maken van de recreatieve sector. De forse uitbreiding van bed & breakfast accommodaties verdient aandacht.

Uitvoeringsopdrachten voor het college:

1. Wij verzoeken het college een woon(zorg)visie te ontwikkelen op basis van de behoeften in en voor Beekdaelen. Enkele aandachtspunten hierbij kunnen zijn:
   - Bij nieuwbouw van “tijdelijke” woningen kunnen in uitzonderlijke gevallen de randen van het buitengebied worden gebruikt daar waar deze een maatschappelijke toegevoegde waarde hebben en de gronden van de gemeente zijn. Wij vragen het college anderen te stimuleren om hetzelfde te doen;
   - Binnen de bebouwde kom wordt onze eigen grondpositie gebruikt om betaalbare woningen te realiseren. Wij vragen het college anderen te stimuleren om hetzelfde te doen;
   - Voor de tijdelijke (crisis)opvang van vluchtelingen wordt met name gekeken naar leegstaande panden (gemeentelijk vastgoed) en wordt onderzocht of deze panden na de crisisopvang mogelijk als (tijdelijke) woning kunnen worden ingezet.
   - Het aantal sociale huurwoningen toebrengen naar de door het kabinet gestelde 30-procentsnorm;
   - Bestaande bouwtitels zo veel mogelijk handhaven.

   We verwachten in de eerste helft van 2023 een raadsvoorstel woon(zorg)visie en met betrekking tot de voortgang van het voorzien van woonruimte verwachten wij tweemaal per jaar een terugkoppeling.
2. Wij vragen het college de omgevingswet te implementeren en nu al zoveel mogelijk in de geest hiervan te werken. Wij verzoeken het college tot het stimuleren van een actieve en innovatieve burgerparticipatie in het ruimtelijk domein en verwachten in de eerste helft van 2023 een raadsvoorstel inzake de omgevingsvisie.
3. Wij verzoeken het college de burgerparticipatie en de aanpak voor groenonderhoud onder de naam ‘Beekdaelen bloeit!’ verder inhoud te geven en verwachten jaarlijks een terugkoppeling over de stand van zaken.
4. In een juist samenspel met het rijk, de provincie, de gemeenten en verdere belanghebbenden zal de transformatie van de landbouw de komende jaren verder opgepakt worden, waarbij wij staan voor een gebalanceerde ruimtelijke ordening.
5. In een goede combinatie van een adequate doorstroming, een leefbare en veilige verkeersomgeving en inwoners stimuleren om te wandelen en te fietsen, verzoeken wij het college het uitvoeringsplan mobiliteit op te stellen en in 2023 aan ons voor te leggen. Hierbij zetten we in op de reeds vastgestelde kwaliteit en het onderhoud van de fiets- en wandelpaden en op mogelijke toekomstige fietsverbindingen met omliggende gemeenten. Om een veilige verkeersomgeving te garanderen is handhaving essentieel; hierbij verzoeken wij het college ook in te zetten op technische hulpmiddelen.
6. In het kader van duurzaamheid verzoeken wij het college om een aantal initiatieven met hoge impact uit te voeren, die lokaal een verschil kunnen maken. Wij verzoeken het college een plan op te stellen hoe onze inwoners en wij als gemeente kunnen werken aan duurzaamheid. Inzake locaties voor het opwekken van energie volgen we de zonneladder. Wij verwachten over de aanpak van duurzaamheid in het eerste kwartaal van 2023 een terugkoppeling. Tevens verwachten wij voor het verduurzamen van alle maatschappelijke gebouwen -die daarvoor geschikt zijn- een raadsvoorstel in de tweede helft van 2023.
7. Wij verzoeken het college om in aansluiting bij de afgesproken evaluatie te werken aan de actualisatie van het gemeentelijk rioleringsplan en de meer jaren aanpak ‘Blauwe Ader’ rekening houdend met onder meer de ontwikkelingen van het NOVI/POVI-gebied Zuid-Limburg, het Nationaal Water Programma en Water in Balans. Wij verwachten jaarlijks een terugkoppeling hierover.
8. In samenspraak met de ondernemers in Beekdaelen geven wij het college de opdracht een eigen lokale economische visie op te stellen, waarin we zelfbewuste keuzes maken over welke soort bedrijvigheid in welk gebied gewenst is (bv de bedrijventerreinen). We verwachten hieromtrent een raadsvoorstel in de tweede helft van 2023. Voor het maken van een economische analyse stellen wij € 50.000 ter beschikking.
9. Wij verzoeken het college de negatieve effecten van de openstelling van de buitenring op ons lokale wegennet in kaart te brengen inclusief de kosten die gemaakt moeten worden om deze te herstellen. We verwachten een terugkoppeling in de tweede helft van 2023, waarna overleg met de Provincie Limburg dient plaats te vinden.
10. Wij vragen het college het huidige beleid van de gemeente Beekdaelen inzake het aanpakken van de AWACS-problematiek te continueren. In dit verband moet bij het rijk blijvend aangedrongen worden op reductie van uitstoot en geluidoverlast en op een spoedige afhandeling van het leefbaarheidsfonds. Daarnaast vragen we om invloed uit te oefenen op het rijk om stevige grenzen te stellen aan nieuwe toestellen en systemen die in de toekomst kunnen worden ingezet. We verwachten jaarlijks een terugkoppeling hieromtrent.
11. Wij willen inzetten op minder energiegebruik in Beekdaelen. We verzoeken het college de woonwijzerwinkel en het belang van isolatie breed onder de aandacht te brengen en meer in te zetten op energiecoaches. We stellen hiervoor 200.000 euro ter beschikking. We verwachten de eerste helft van 2023 hierover een raadsvoorstel.
12. Circulariteit moet in de komende Raadsperiode geïntensiveerd worden. De lokale overheid heeft hier een voorbeeldfunctie in. We vragen het college bij gemeentelijke projecten alleen nog materialen toe te passen die hernieuwbaar zijn.
13. We verzoeken het college voor de zomer van 2023 een totaalplan voor te bereiden gericht op het streven om in 2040 energieneutraal te zijn als Beekdaelen.
14. We verzoeken het college het bedrag voor een starterslening te verhogen van € 225.000 naar € 249.000 en de verordening startersleningen Beekdaelen hierop aan te passen.

Programma 4

Bestuurlijke samenwerking en Financiën

Ambities

Wij staan voor een gemeente die inzet op samenwerking en die financieel en organisatorisch gezond en in control is. Voor ons gelden de volgende uitgangspunten:

- We werken samen met andere gemeenten om de kwaliteit en betaalbaarheid van publieke taken en diensten te kunnen waarborgen.
- Vanuit het principe “goed rentmeesterschap” blijven we vasthouden aan een gezonde financiële positie in Beekdaelen.
- Op basis van het principe ‘een goede balans tussen willen en kunnen’ is onze opgestelde prioriteitenlijst leidend voor het al dan niet uitvoeren van bestaande plannen.
- We houden de belastingdruk voor onze inwoners zo laag mogelijk, d.w.z. ombuigingsmaatregelen gaan voor belastingverhoging (uitgezonderd indexering).

4.1 Samenwerking binnen en buiten de grenzen

Parkstad is het uitgangspunt voor samenwerking. Alle samenwerkingsverbanden zullen kritisch bekeken worden. Als het gaat om onze rol als samenwerkingspartner zien wij de volgende aandachtspunten voor de komende vier jaren:

- **Nieuw Regionaal Investeringsprogramma**

Centraal staat de opvolging van de bestaande Regiodeal Parkstad en IBA Parkstad, waarin Beekdaelen tezamen met de andere Parkstadgemeenten en de Stadsregio zoveel als mogelijk gebruik kan maken van Europese (Green Deal, Bauhaus), nationale (Regeerakkoord) en provinciale fondsen.

- **Samenwerking NOVI-gebied Zuid-Limburg**

Hier gaat het om het verder vormgeven van de samenwerking tussen het rijk, de provincie en de gemeenten in Zuid-Limburg, waarbij gewerkt wordt aan de majeure opgaven van Zuid-Limburg. Dit gebeurt door het opstellen van een gebiedsgericht programma en een regionale investeringsagenda op het door ons nagestreefde niveau van Zuid-Limburg.

- **Samenwerking Middengebied-gemeenten in Zuid-Limburg**

Het streven is gericht op een minder vrijblijvende samenwerking op de thema’s Landschap en landbouw; Duurzaamheid; Toerisme van de Toekomst en Vitale Samenleving, waartoe de Middengebied-gemeenten in Zuid-Limburg zich vanuit het visiedocument ‘van groen hart tot groene long’ en het uitvoeringsprogramma Midden gebied hebben gecommitteerd en natuurlijke partners vormen.

- **GR Stadsregio Parkstad**

In 2021 is de GR van de Stadsregio Parkstad Limburg geactualiseerd. In deze GR werken de Parkstadgemeenten samen op de thema’s Wonen en Herstructurering, Economie en Toerisme, Ruimte en Mobiliteit, Duurzaamheid, Sociaaleconomische Structuurversterking (SES) en Grensoverschrijdende samenwerking (GROS). De strategische agenda wordt de komende jaren verder uitgewerkt. In de komende periode moet nog meer worden uitgedragen dat ook de landelijke gemeenten in de GR Parkstad ertoe doen: hier ligt een rol voor Beekdaelen weggelegd.

- **Uitwerken visie op 360 graden samenwerking**

In een eerste discussienotitie hebben wij destijds aangegeven dat Beekdaelen zoveel als mogelijk streeft naar samenwerking op de schaal van Zuid-Limburg. Dit vanwege de constatering dat Zuid-Limburg het juiste schaalniveau is om strategische opgaven aan te pakken. Gemeenten in Zuid-Limburg zullen zichzelf echter meer moeten verbinden aan elkaar. De coronacrisis, de waterknelpunten en de huidige Oekraïne-oorlog laten zien dat samenwerking op de schaal van de Zuid-Limburgse (veiligheids) regio noodzakelijk is. Beekdaelen kan hier –als relatieve nieuwkomer- een bestuurlijke rol in spelen.

- **Meer grip op samenwerkingen (lees: verbonden partijen) krijgen.**

Naast het aangaan van succesvolle samenwerkingen is het voor wat betreft de ‘verbonden partijen’ van belang om hier ook grip op te krijgen en te houden. De aanpak ‘Samen Grip Op Verbonden Partijen’ - die door een groot deel van de gemeenten in Zuid-Limburg wordt toegepast- werpt vruchten af. In dat verband biedt de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen de gemeenteraden meer mogelijkheden om hun taakstellende en controlerende taak jegens GR-en uit te oefenen.

- **Grensoverschrijdende samenwerking (GROS)**

Onlangs is Beekdaelen toegetreden tot de Euregio Rhein-Maas-Nord. Op die manier maken wij als grootste plattelandsgemeente van Zuid-Limburg onze eigen 360 graden oriëntatie; ook in de Euregio. Samen met de ERM Nord willen we het wederzijds begrip van de Nederlandse en Duitse inwoners van de euregio versterken, de contacten verdiepen en de samenwerking stimuleren. De komende jaren zullen wij hier verder uitvoering aan geven. Daarnaast onderzoeken wij de mogelijkheden voor verdere samenwerking met onze twee euregionale buurgemeenten: Gangelt en Selfkant.

4.2 Financieel gezonde gemeente

De afgelopen jaren is gebleken dat er een kloof is ontstaan tussen de ambities (willen) en de financiële en personele middelen (kunnen) die daartegenover staan. In de notitie ‘balans tussen willen en kunnen’ is die uitdaging nader geduid en in de kadernota 2022 heeft de raad besloten in te stemmen met een prioriteringskader dat draait om 6 thema’s (poen, planning, prestatie, personeel, publieke waarde en prognose). Dit zorgt voor een bewuste keuze en belangenafweging van de ambities in Beekdaelen. De beschikbare financiële middelen en de ambtelijke personele capaciteit zullen naast politieke keuzes (de zevende p) criteria zijn voor de bepaling van deze prioritering. Niet alles kan en zeker niet alles tegelijk.

Zoals bekend is de algemene uitkering een van de belangrijkste inkomensbronnen voor de gemeente. Recent zijn cijfers door het rijk gepresenteerd die indicatief aangeven welke gevolgen het Regeerakkoord Rutte IV heeft voor gemeenten. Daaruit blijkt dat de gemeente de komende jaren extra middelen tegemoet kan zien uit het gemeentefonds. Een andere ontwikkeling die grote gevolgen heeft voor de gemeentefinanciën is de zogenaamde herijking van het gemeentefonds. Het gemeentefonds wordt nu nog verdeeld op basis van verdeelmaatstaven die zijn verouderd. Om die reden vindt de herijking plaats. De totale omvang van het gemeentefonds blijft gelijk, alleen de verdeling verandert. De gemeente Beekdaelen blijkt een nadeel gemeente te zijn.

De vermogenspositie van Beekdaelen is gezond. Een ruim deel van de algemene reserve bestaat uit de zogenaamde weerstandscapaciteit van de gemeente. Die reserve is gevormd om risico's die zich acuut kunnen voordoen en die de reguliere bedrijfsvoering aantasten te kunnen opvangen. Het resterende deel van de algemene reserve is niet geclaimd en is nog vrij besteedbaar. Dit dient in samenhang te worden gezien met een aantal grotere opgaven waarmee de gemeente de komende jaren wordt geconfronteerd. Te denken valt aan kosten voor onderwijs- en sportvoorzieningen die nu nog niet in de volle breedte in de begroting zijn opgenomen.

De lokale belastingen van de gemeente bestaan uit de onroerendzaakbelasting (ozb), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Het tarief van de ozb is in het jaar 2022, ten opzichte van het jaar 2021, verhoogd met het voor 2022 geldende inflatiepercentage van 3,1%. Datzelfde percentage is eveneens gehanteerd voor leges, omgevingsvergunningen en de secretarieleges. De tarieven van riool- en afvalstoffenheffing worden kostendekkend vastgesteld. Voor rioleringen zijn de kosten geïndexeerd met 3,1%. Daar bovenop is een extra stijging noodzakelijk om uiteindelijk op een kostendekkend tarief uit te komen. Voor het jaar 2022 zijn de tarieven vervolgens verlaagd wegens een verlenging van de afschrijvingstermijn van de rioleringen. Met name daardoor is de stijging van de rioolheffing, ten opzichte van 2021, relatief beperkt (0,5%). Ook in 2022 zullen net als afgelopen jaren de kosten van afvalinzameling aanzienlijk stijgen met name door autonome prijsontwikkelingen (o.a. verbrandingsbelasting, verbrandingskosten en cao-stijging). De tarieven afvalstoffenheffing stijgen daardoor in 2022 met gemiddeld 6,3%. De eventuele verhogingen van de toeristenbelasting worden telkens tijdig (voor september van elk jaar) met de "werkgroep vrijetijdssector" besproken zodat zij hun tarieven tijdig kunnen doorgeven aan de brancheorganisatie.

De provincie voert jaarlijks een vergelijking uit van de lokale lasten per gemeente. Uit deze vergelijking blijkt dat de lokale lasten van de gemeente Beekdaelen relatief hoog zijn (derde in de regio). Het onderzoek geeft echter een vertekend beeld. Bij de berekening van de lastendruk wordt gerekend met een gemiddelde WOZ-waarde van woningen die bij iedere gemeente anders is. De gemiddelde WOZ-waarde is in Beekdaelen hoger dan de gemiddelde WOZ-waarde in het verstedelijkt gebied. Dat komt omdat in verstedelijkte gebieden, in vergelijking met plattelandsgemeenten, veel hoogbouw is met een relatief lage waarde. Die lage WOZ-waarde leidt bij het onderzoek van de provincie dan ook automatisch tot een lagere lokale lastendruk. Als de WOZ-waarde buiten beschouwing wordt gelaten en alleen wordt gekeken naar de tarieven van de lokale heffingen dan zijn de lokale lasten van de gemeente Beekdaelen het laagst in de regio.

De oorlog in Oekraïne heeft gevolgen voor de gemeentefinanciën. Verwacht wordt dat de economische groei stagneert of zelfs omslaat in een recessie. De hoogte van de algemene uitkering is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Hoe hoger de rijksuitgaven, hoe meer geld naar de gemeenten gaat. Als het economisch minder gaat en de rijksoverheid wordt gedwongen te bezuinigen dan betekent dat dus dat gemeenten minder geld ontvangen. Op dit moment is nog niet in te schatten om welke bedragen dat gaat. Daarnaast zullen sommige kostenposten voor projecten stijgen. Ook die extra kosten zullen de begroting gaan belasten.

Uitvoeringsopdrachten voor het college:

1. We maken als grootste plattelandsgemeente van Zuid-Limburg onze eigen 360 graden oriëntatie. We zoeken samenwerking op, waar dit een meerwaarde voor Beekdaelen oplevert en continueren onze netwerken in het kader van de GR Parkstad, Novi-gebied Zuid-Limburg, Middengebied Zuid-Limburg en de Euregio Rhein-Maas-Nord. Deze samenwerkingsverbanden worden indien nodig geëvalueerd. Ten aanzien van het Middengebied stellen we een kosten-batenanalyse op.
2. Wij geven opdracht aan het college om te komen tot een prioriteringskader voor lopende projecten, op basis waarvan we duidelijke uitvoeringskeuzes voor de komende jaren kunnen maken.
3. Wij geven het college de opdracht inzake de heffingen van belastingen de komende 4 jaren in te zetten op eerst ombuigen en dan pas de burger belasten. Dit betekent concreet:
   - De ozb en de toeristenbelasting gelijke tred te laten houden met de inflatie.
   - De rioolheffing in te zetten op het principe 'de vervuiler betaalt' en op duurzaamheid. Hiervoor verwachten wij in de tweede helft van 2022 een raadsvoorstel.
   - Het inzetten op een nog beter scheidingsgedrag om de kosten van de afvalstoffenheffing te beperken.
   - De Legesverordening te gebruiken als instrument om duurzaamheids-doelen te realiseren. Indien de verordening als instrument kan worden ingezet verwachten we hierover een raadsvoorstel in het eerste kwartaal van 2023.
4. Wij verzoeken het college bij de VNG als nadeelgemeente te blijven aandringen op een rechtvaardige verdeling in het kader van de herijking van het gemeentefonds.
5. Wij geven het college de opdracht -indien de financiële situatie ten aanzien van het begrotingsjaar 2026 niet verbetert- uiterlijk bij de begroting 2024 een bezuinigingspakket op te stellen, waarin concrete bezuinigingsmaatregelen staan opgenomen.

Doorrekening ambities 2022-2026

De wensen en voornemens uit dit coalitieprogramma zijn doorgerekend door de organisatie. Zie hiervoor het in bijlage 1 toegevoegde 'overzicht van de te kwantificeren kosten van het coalitieprogramma'. In die bijlage wordt tevens een nadere toelichting gegeven op de vermelde bedragen. De afspraken die zijn vermeld in dit coalitieprogramma leiden daarnaast tot kosten en baten die nu nog niet nader kunnen worden gekwantificeerd, omdat daar bijvoorbeeld eerst een onderzoek voor moet worden uitgevoerd of omdat er een evaluatie dient plaats te vinden.

In de tabel met de doorrekening van het coalitieprogramma wordt, voor wat betreft de eenmalige kosten, een onderscheid gemaakt in kosten die uit de reserves komen en kosten die worden geactiveerd. Kosten uit de reserves worden betaald door inzet van het spaargeld van de gemeente. Als kosten worden geactiveerd dan wordt het geld als het ware 'geleend' en leiden de rentekosten en afschrijving tot een structurele belasting van de begroting.

Los van de eenmalige kosten zijn de gevolgen van de afspraken op het begrotingsresultaat in de tabel gepresenteerd in de kolom met de naam 'impact begrotingsresultaat'. In het overzicht van het overzicht staat soms 'pm'. Dat staat voor 'pro memorie' en is als zodanig opgenomen omdat nog niet bekend is of, en zo ja, hoeveel middelen de afspraak gaat kosten of opleveren.

Als bijlage 2 is de ontwikkeling van het begrotingsresultaat opgenomen. De financiële doorrekening maakt deel uit van dit coalitieprogramma. Uit bijgevoegde tabel blijkt dat er, met uitzondering van het jaar 2026, voldoende financiële ruimte is om de gekwantificeerde afspraken zoals opgenomen in het coalitieprogramma uit te voeren. De meicirculaire is hierin nog niet verwerkt, omdat er nog te veel onduidelijkheid is wat de netto-uitkomst hiervan zal zijn. Los daarvan moet erop gewezen worden dat alle gehanteerde bedragen inzake de invloed van het overheidsbeleid op het verloop van onze begroting voorlopige schattingen zijn, die vaak relatief snel weer bijgesteld moeten worden.
Het jaar 2026 is nu niet sluitend omdat de groei van het gemeentefonds in het jaar 2026 bevroren is op het niveau van 2025. In de meicirculaire 2022, die in de laatste week van mei wordt verwacht, wordt meer duidelijkheid gegeven over de ontwikkeling van het gemeentefonds. Dan kan ook worden vastgesteld of bezuinigingen nodig zijn om de afspraken te kunnen uitvoeren die in dit coalitieprogramma zijn verwoord, of dat de financiële situatie van de gemeente dermate verandert dat geen ombuigingen nodig zijn.

Bijlage 1: overzicht van de te kwantificeren kosten van het coalitieprogramma

		Eenmalige kosten		Impact begrotingsresultaat				
	Afsprakenlijst coalitieprogramma	Reserves	Activa	2022	2023	2024	2025	2026
	Inwoners, bestuur en veiligheid							
1.1	Continueren van de bestaande vormen van burgerparticipatie en de opstart van een aantal pilots	-100,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2	Ontwikkelen gebiedsgericht werken	-100,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.5	Huisvesten ambtelijk apparaat en bestuur op 1 locatie		-12.000,0	pm	pm	pm	pm	pm
1.6	Vernieuwen communicatiestijl	-50,0		pm	pm	pm	pm	pm
	Sociale leefomgeving							
2.2	Inzetten op datagedreven werken			0,0	-65,0	-90,0	-115,0	-115,0
2.7	(Gefaseerd) uitvoeren integraal huisvestingsplan onderwijs		-5.100,0	0,0	-178,0	-178,0	-178,0	-178,0
	Fysieke leefomgeving							
3.5	Uitvoeringsplan van het mobiliteitsplan		-4.382,5	-78,6	-113,5	-146,0	-179,9	-186,7
3.8	Opstellen eigen lokale economische visie	-50,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.10	Continueren huidige beleid inzake het aanpakken van de Awacs-problematiek	-20,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.11	Onder de aandacht woonwijzerwinkel en onderzoeken van de inzet van energiecoaches etc	-200,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Totale ruimtevraag coalitieprogramma	-520,0	-21.482,5	-78,6	-356,5	-414,0	-472,9	-479,7

Toelichting kwantificeerbare financiële gevolgen afspraken coalitieprogramma

1.1 Continueren van de bestaande vormen van burgerparticipatie en de opstart van een aantal pilots — **100.000 euro**

Toelichting: Het vermelde bedrag betreft een inschatting van de kosten die zijn gemoeid met het uitvoeren van de pilots die de burgerparticipatie verder moeten verbeteren.

1.2 Ontwikkelen gebiedsgericht werken — **50.000 euro**

Toelichting: Het vermelde bedrag betreft een inschatting van de kosten die in eerste aanleg zijn gemoeid met gebiedsgericht werken. Met de middelen kunnen we aan de slag totdat het procesvoorstel uiterlijk begin 2023 wordt voorgelegd.

1.5 Huisvesten ambtelijk apparaat en bestuur op 1 locatie — **12 miljoen euro**

Toelichting: In 2021 is een onderzoek verricht waarbij een aantal scenario's voor definitieve huisvesting van het ambtelijk apparaat nader zijn uitgewerkt. De investeringskosten van die scenario's bedroegen gemiddeld 12 miljoen euro.

1.6 Vernieuwen communicatiestijl — **50.000 euro**

Toelichting: Het betreft een indicatief bedrag dat nodig is om nieuw communicatiebeleid te initiëren.

2.2 Inzetten op data gedreven werken — **115.000 euro**

Toelichting: Het bedrag is opgebouwd uit twee onderdelen. Enerzijds is een bedrag van 15 duizend euro nodig voor de zogenaamde arrangementenmonitor waarmee data op wijkniveau kunnen worden gepresenteerd. Daarnaast ramen we 100 duizend euro voor middelen die nodig zijn voor het bouwen van een dataplatform waarmee data kunnen worden gekoppeld vanuit diverse applicaties en systemen.

2.7 (Gefaseerd) uitvoeren integraal huisvestingsplan onderwijs — **178.000 euro**

Toelichting: Het betreft het jaarlijks bedrag voor rente en afschrijving van het investeringsbedrag ad 5,1 miljoen euro dat is vermeld in het huisvestingsprogramma onderwijs voor de businesscase Doenrade, Jabeek, Merkelbeek en Bingelrade. Dat programma is op 15 december 2020 door de raad vastgesteld.

3.5 Uitvoeringsplan van het mobiliteitsplan — **186.700 euro**

Toelichting: Het bedrag is gebaseerd op een eerste concept uitvoeringsplan.
Bij de daarin opgenomen investeringen is rekening gehouden met het integraal oppakken van de maatregelen samen met riolerings- en wegwerkzaamheden.

3.8 Opstellen eigen lokale economische visie — **50.000 euro**

Toelichting: Het betreft een globale inschatting van de kosten die zijn gemoeid met het opstellen van het visiedocument.

3.10 Continueren huidige beleid inzake het aanpakken van de Awacs-problematiek — **20.000 euro**

Toelichting: Voor juridische ondersteuning wordt verwacht dat een bedrag van 20 duizend euro extra nodig is bovenop de al beschikbare bedragen.

3.11 Onder de aandacht brengen van de woonwijzerwinkel en onderzoeken van de inzet van energiecoaches en andere middelen — **200.000 euro**

Toelichting: Het betreft een indicatief bedrag dat nodig is voor de betreffende onderzoeken.

Bijlage 2: ontwikkelingen begrotingsresultaat

Als startpunt voor het geactualiseerde begrotingsbeeld geldt de eerste burap 2021. Dat is het laatste planning & control document waarin het begrotingsbeeld 2022-2025 is beschreven. Inmiddels is een eerste becijfering gemaakt van de uitkomsten van het regeerakkoord Rutte IV op de gemeentelijke begroting. Dat ziet er de eerste jaren gunstig uit omdat het accres fors toeneemt. In het jaar 2026 is sprake van een grote daling van het positieve effect, doordat de beheerders van het gemeentefonds wegens de onzekerheden deze bijdrage lager inschatten.

Naast de doorrekening van het regeerakkoord is in het onderstaande begrotingsbeeld rekening gehouden met een aantal zaken die vrijwel zeker gaan landen in de meicirculaire. Te denken valt aan het nadelige effect van de herijking van het gemeentefonds en het terugdraaien van kortingen die in eerdere circulaires zijn doorgevoerd op de jeugdhulp. Verder bestaat de verwachting dat het accres dat was vermeld in het regeerakkoord lager gaat uitvallen o.a. door de oorlog in Oekraïne en wegens het achterblijven van rijksuitgaven. Dit leidt tot het volgende bijgestelde begrotingsbeeld:

Ontwikkeling begrotingsresultaat	2022	2023	2024	2025	2026
Resultaat burap II 2021	376,5	-1.017,1	-970,8	-368,3	-368,3
Doorrekening regeerakkoord Rutte IV	1.075,4	2.244,4	3.533,4	3.287,7	-3,2
Mutaties maartbrief	0,0	0,0	0,0	0,0	440,6
Aannames vooruitlopend op mei circulaire					
Afslag accres	-268,8	-301,4	-418,3	-449,6	-449,6
Herijking gemeentefonds	0,0	-270,0	-810,0	-1.332,0	-1.332,0
Jeugdhulp	0,0	0,0	179,8	899,1	899,1
Bijgesteld resultaat	1.183,0	655,9	1.514,1	2.036,9	-813,4

In bijlage 1 van dit coalitieprogramma zijn de kwantificeerbare kosten gepresenteerd die horen bij de afspraken die zijn vermeld in het coalitieprogramma. In de onderstaande tabel zijn die kosten betrokken bij het begrotingsbeeld.

Ontwikkeling begrotingsresultaat	2022	2023	2024	2025	2026
Bijgesteld	1.183,0	655,9	1.514,1	2.036,9	-813,4
Kosten coalititeakkoord	-78,6	-356,5	-414,0	-472,9	-479,7
Bijgesteld resultaat	1.104,4	299,4	1.100,1	1.564,0	-1.293,1

Concluderend is in het jaar 2026 sprake van een tekort van ongeveer 1,3 miljoen euro. Het begrotingsresultaat is echter pas duidelijker nadat de meicirculaire van het gemeentefonds is verwerkt. Dit wordt verwerkt in de gemeentelijke kadernota 2023 die op 12 juli 2022 in de gemeenteraad wordt behandeld. In die kadernota zal dan worden bepaald of ombuigingen nodig zijn om de begroting weer in evenwicht te krijgen.

FIELDS